

Sygn. akt I NSW 3471/20

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marcin Łochowski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu K.C.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

przy udziale:

1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

2) Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 lipca 2020 r.

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W dniu 16 lipca 2020 r. skarżący K.C. wniósł protest przeciwko ważności wyborów Prezydenta RP A.D.

Skarżący podniósł zarzut niekonstytucyjności wyborów, naruszenia przepisów dotyczących zasad ogłaszania i przeprowadzania wyborów powszechnych, w szczególności art. 128 ust. 2 Konstytucji RP, okoliczności zarządzenia wyborów przez Marszałka Sejmu 3 czerwca 2020 r. w sytuacji, gdy Marszałek zarządził już wcześniej termin wyborów postanowieniem z 5 lutego 2020 r. Ponadto, Skarżący zarzucił niekonstytucyjność (brak podstaw prawnych)

rozwiązań zawartych w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej nr 129/2020 z 10 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest wyborczy należał pozostawić bez dalszego biegu.

Zgodnie z normą art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzanych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz.U. 2020, poz. 979, dalej: u.wyb.2020), wskazana ustawa określa zasady i tryb organizacji wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r., w związku z ogłoszonym stanem epidemii na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Stosownie do treści art. 1 ust. 2 u.wyb.2020, w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. 2019, poz. 684 ze zm., dalej: k.wyb.).

Natomiast zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Przedmiotem zrzutów protestu może być 1) popełnienie przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, 2) naruszenie przepisów k.wyb. dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mające wpływ na wynik wyborów (art. 82 § 1 k.wyb.).

Ponieważ przepis art. 82 § 1 k.wyb. w odniesieniu do protestów wnoszonych przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP w 2020 r. jest stosowany „odpowiednio” (art. 1 ust. 2 u.wyb.2020), nie budzi wątpliwości, że zarzuty protestu mogą obejmować również naruszenie tych przepisów u.wyb.2020, które regulują te zagadnienia w sposób szczególny wobec k.wyb.

Stosownie do art. 322 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321 k.wyb. Przepis ten odsyła do treści całego art. 321 k.wyb., a zatem do wszystkich jego jednostek redakcyjnych, czyli również do § 3

określającego podstawowe warunki, którym protest wyborczy powinien odpowiadać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2015 r., III SW 59/15).

Zarzucone naruszenia dotyczą art. 128 ust. 2 Konstytucji RP, który stanowi, że wybory Prezydenta Rzeczypospolitej zarządza Marszałek Sejmu na dzień przypadający nie wcześniej niż na 100 dni i nie później niż na 75 dni przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej, a w razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej – nie później niż w czternastym dniu po opróżnieniu urzędu, wyznaczając datę wyborów na dzień wolny od pracy przypadający w ciągu 60 dni od dnia zarządzenia wyborów. Odpowiednikiem tego przepisu w Kodeksie wyborczym jest art. 289 § 1.

Skarżący podnosi zarzut niekonstytucyjności wyborów we wniesionym proteście. Jego zdaniem niezgodne z Konstytucją było nieprzeprowadzenie wyborów zarządzonych na 10 maja 2020 r. Podniósł także niewłaściwą podstawę prawną dla podjętej uchwały PKW nr 129/2020 z 10 maja 2020 r.

Tak sformułowany protest – w ocenie składu orzekającego w niniejszej sprawie – nie spełnia jednak warunków określonych w art. 321 § 3 k.wyb. Zarówno sformułowane zarzuty, jak i ich uzasadnienie opierają się na ocenie zgodności z Konstytucją ustawodawstwa i przyjętych rozwiązań legislacyjnych, a także aktów prawnych (uchwały PKW, zarządzenia Marszałka Sejmu).

Protest wyborczy kwestionujący regulacje prawa wyborczego w tym przypadku jest protestem przeciwko ustawodawstwu (prawu) i jego ocenie, a nie kwestii sposobu stosowania tego prawa i wpływu na wynik wyborów. Protest powinien być skierowany przeciwko ważności wyborów, z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów k.wyb. dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, co oznacza, że taki protest wykracza poza jego ustawowo określony przedmiot i granice w rozumieniu art. 82 k.wyb. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach: z 8 listopada 2005 r., III SW 145/05 oraz z 28 listopada 2019 r., I NSW 127/19).

W trybie protestu wyborczego nie można kontrolować niezaskarżalnej uchwały PKW nr 129/2010 z 10 maja 2020 r. Nie oznacza to, że kwestia jej uchwalenia nie może być przedmiotem badania w ramach podejmowania uchwały dotyczącej ważności wyboru Prezydenta RP.

W konkluzji, przedmiotem protestu wyborczego nie może być ocena zgodności z Konstytucją RP (zarzut deliktu konstytucyjnego) wprowadzonych zmian ustawowych dotyczących procesu wyborczego, gdyż ta materia nie mieści się w podstawach naruszenia prawa określonych w art. 82 k.wyb. Sąd bada w trybie protestu stosowanie prawa wyborczego i wpływ stosowania tego prawa (ewentualnego naruszenia) na ważność wyborów, a nie dokonuje oceny zgodności obowiązującego prawa z Konstytucją RP. Osobną kwestią jest wpływ naruszenia ustawy zasadniczej na ważność wyborów.

Wykładnia norm Kodeksu wyborczego czy szerzej prawa wyborczego powinna mieć charakter prokonstytucyjny. Nie ulega jednak wątpliwości, że to, czy wybory Prezydenta RP zarządzane na 28 czerwca 2020 r. odbyły się w konstytucyjnym terminie, wynikającym z art. 128 ust. 2 Konstytucji RP, czy zgodne z Konstytucją było dokonanie zmian prawa wyborczego w terminie krótszym niż 6 miesięcy przed terminem wyborów i czy okoliczności te miały wpływ na wynik lub ważność wyboru, powinno być przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego przy podejmowaniu uchwały dotyczącej ważności wyboru Prezydenta RP (art. 129 ust. 1 Konstytucji RP). Orzekając o ważności wyboru Prezydenta RP, Sąd Najwyższy realizuje kompetencję wynikającą wprost z Konstytucji RP i ma obowiązek zbadać, czy także inne okoliczności, niewymienione w art. 82 § 1 k.wyb., a więc nieobjęte protestami wyborczymi, rzutowały na ważność wyboru. Ze względu na wagę zarzutów (zarządzenie wyborów w terminie innym niż przewiduje art. 128 ust. 2 Konstytucji RP, dopuszczenie się deliktu konstytucyjnego), sięgającego podstaw ustrojowych RP, wypowiedź Sądu Najwyższego przy podejmowaniu uchwały na podstawie art. 129 ust. 1 Konstytucji RP wydaje się zasadna.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 322 § 1 k.wyb. w zw. z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020 orzekł, jak w sentencji postanowienia.